

koju je obogatio modernim izražajnim sredstvima. Uz tradiciju ga prije svega veže skladanje liturgijskih skladbi (mise i liturgijske popijevke). Tradicionalno obilježje ima također oratorijski zasnovano djelo *Križev pot za sole*, zbor i orkestar. Smioniji po zvučnosti i po sastavu su na narodnu (pučku) popijevku rađeni zborovi« (Ukmar-Cvetko-Hrovatin, Zgodovina glasbe, Ljubljana, 1948, 506—507).

Tu dobru ocjenu Tomčevoga djela mogli bismo dopuniti još s dvjema okolnostima. Tomc je priređivao brojne narodne popijevke, i to baš od početka pa skoro do zadnjega časa. Zadnje desetljeće pred rat je prošao kroz tvrdu Maroltovu školu. Marolt je bio vrlo strog pri ocjeni djela svojih rijetkih suradnika. Ako mu se koja skladba nije dopala nije popustio dok nije bila do u sitnice doradena. Što je koja skladba bila zahtjevnija, tim se zauzetije prihvatio pri vježbanju sa svojim zborom. Vjerojatno je zato prof. Marijan Lipovšek napisao g. 1955. u Slovenski glazbeni reviji da Matija Tomc slovi za najboljeg zbornskog skladatelja poslije Adamiča. Zato ga zborovi tako rado pjevaju bilo crkveni bilo svjetovni. Kod njege svaka linija teče, ne zadržava se ni kod jednog glasa, sve je besprijekorno izvedeno.

Moramo još uzeti u obzir da je Matija Tomc Belokrajnac. Stanko Vurnik je zapisao o bijelokrajinskoj popijevki slijedeće misli: Zapadni Slovenac je jako naturalistički i osjećajno usmjeren, istočni (ovamo Vurnik ubraja Prekmurce, istočne Štajerce i Bijelokrajince) je više apstraktno misleći i naginje k idealizmu. Istočnjak ne pokazuje nikakvog osjećajnog ukrasa, nego biva vođen posvuda dušom. Nekako je arhaično statičan i nepokretljiv. Izražajna sredstva reducira na minimum, što sve ukazuje na njegovu protunaturalističku fantaziju i način mišljenja. Kod napjeva ne ide u prvom redu za osjećajnim harmoničnim užitkom kako to ide alpskomu čovjeku. Velik dio tih popijevaka ima svoj estetski smisao baš u ritmici. Kako su silno »monotoni«, apstraktni, geometrički bijelokrajinski ritmovi prema korusima.

I točno takav je prof. Matija Tomc. Čistokrvni Bijelokrajnac!

Slovenci mogu biti sretni što imaju svećenika i skladatelja koji je znao ispuniti prazninu koja je nastala s liturgijskom reformom koju je zacrtao II. vatikanski sabor. Njegovom pomoći obogatili su svoj repertoar pučkim (narodnim) popijevkama, tako da mogu potpuno sudjelovati s popijevkom pri obnovljenom bogoslužju. Taj čovjek je bio Matija Tomc.

Edo SKULJ

VEČERNJA ZA NEDJELJE KROZ GODINU

U praksi se može izvoditi bilo samostalno bilo u sklopu sa sv. Misom. Posebno će dobro doći samostanskim zajednicama da još raspjevanije slave Boga.

cijena = 10 din

Narudžba: Uredništvo Sv. Cecilije, 41000 Zagreb,
Kaptol 29

JOSIPU ANDREISU

UZ SEDAMDESETU OBLJETNICU ŽIVOTA

Lijepo su to godine; pogotovo ako su plodne i časne.

A ove su uistinu plodne i zaista časne.

Lijepo su, jer su bogate raznolikošću iskustava.

Lijepo su po tolikim sočnim plodovima.

Časne su u svojoj nenametljivoj dosljednosti.

Časne su u svojoj vjernosti svemu čemu treba biti vjeran.

Koliko li toga taj život ujedinjuje u sebi. Tko zna odakle njegovi dođoše na Šoltu pa sa Šolte u Split. I na sv. Josipa 1909. eto ti malog Josipa.

Josip Andreis

Dragi dani djetinjstva, pučke i srednje škole u Splitu, pratit će ga na sveučilištu u Zagrebu i Rimu. Studij talijanskog jezika probudit će mu žeđ za glazbom, a francuskog za lijepom riječju, izrečenom i napisanom.

Bogato će se odužiti svome učitelju glazbe Ivi Paraću; izvući će ga i izvlačiti iz zaborava u koji je tako brzo upao a da to nije zaslužio.

Detalj: prvi svoj glazbeno-publicistički, odnosno kritičarski napis objavio je kao osamnaestogodišnjak u *Luči*. (Koliki su zaboravili da su im razne »Luči« bile mjesta prvih okušaja.)

Detalj: profesor francuskoga jezika u splitskom sjemeništu. (Možda je upravo za to sjemenište skladao nekoliko skladbi, skladbi koje se u opisu njegovih djela nigdje ne navode.)

Nakon što je Splitu, Sibeniku i Hercegovnom poklonio svojih deset lijepih godina profesorskog rada, prilike ili neprilike odvest će ga u Zagreb u kojemu će ostvariti sve po čemu je zaslužio tolika povjerenja, priznanja, nagrade, posvete i časti. U Zagrebu će, na ondašnjem Hrvatskom državnom konzervatoriju, još jednom sjesti u klupe među mladiće i djevojke studente nastavničkog odsjeka da bi nakon rata, u toj istoj Akademiji, sve do nedavno sjedio za katedrom kao profesor povijesti glazbe. Kome u ovim našim stra-

nama, kad se spomene povijest glazbe, misao odmah ne poleti na visokog, uspravnog gospodina prorijeđenih vlasi, na Josipa Andreisa. Kad smo već kod povijesti glazbe, kako je zanimljivo njegovo poigravanje riječima: glazba-muzika. Nikada nije ošteti »glazbu« a »muzika« je bila zadovoljena. Najprije jedna, pa tri, pa dvije i na koncu četiri knjige te povijesti glazbe.

Još za vrijeme rata nudi glazbu kao faktor mira. Njemu je glazba sredstvo koje oplemenjuje, humanizira. Etika i estetika se isprepliću na svakoj njegovoj stranici. Nenametljivo, da se razumijemo. Isprepliću se bilo da piše *Uvod u glazbenu estetiku* bilo *Povijest... bilo da koraca Tragovima mudrosti* bilo da prati razvoj *Hrvatskog glazbenog zavoda* ili *Razvoj muzičke umjetnosti u Hrvatskoj*, bilo da nam izvodi na pozornicu *Vječnog Orfeja* ili pruža koji detalj *Iz hrvatske glazbe*.

Stalno nešto sređuje ili uređuje, ili *Muzičku Reviju* ili *Muzičku enciklopediju* ili *Arti Musices* ili *JAZU-ove RADOVE*. Svakako: radi i radi taj »lijeni Dalmatinac«.

Pre daje, prevodi, predsjedava, osniva, vodi, nove i mlade ljude dovodi, starije i stare ne napušta, dobro ne zaboravlja, zlo ne pamti.

Toliko je u prvom planu da može voditi, organizirati, toliko je u drugom planu da može raditi, ne smetati, ne izazivati. Da li je veći po tome što je sam istražio i napisao ili po tome što je pronalazio, okupljao, upućivao i poticao na istraživanje i pisanje?

Toliko je napisao i toliko je o njemu napisano.

Znamo da je rado imao *Svetu Ceciliju* i onda kada je bila *Sv. Cecilija* i onda kada je pokušala biti samo *Cecilija*.

Ova desetgodišnja *Sv. Cecilija* čestita sedamdesetu godišnjicu života svome dragom prijatelju i vrlo cijenjenom suradniku: AD MULTOS ANNOS!

Petar Zdravko BLAJIC

BRUNU BJELINSKOM

UZ SEDAMDESETI ROĐENDAN

Nije Bjelinski kao dijete bio 'tatin sin' ali je bio tetkin đak. *Lijepa* je to okolnost imati za učiteljicu glazbe profesoricu Schön. Uz nju je počeo rano violinu gusliti, teoriju tjerati i u glasovir zavirivati.

Malome i mladome Branku-Brunu sigurno su drugi namijenili za prvo zvanje da brani, tjera pravdu i možda sudi. Uvijek poslušan sve je to on prihvatio i uspješno završio.

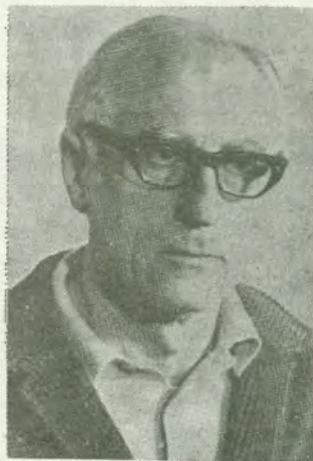
Dok je bio sudski i odvjetnički pripravnik prijavljao se za jedno drugo zvanje. Nije to za nje ga prvi put. Ima i on svoje 'rane radove'. Pa kad ono u studentske klupe Glazbene akademije sjedne dr. Bjelinski, pustit će da ga mijese i Bersa i Dugan, svjestan da jedino s talentom ali i ispečenim zanatom može se štogod pametna reći i baciti na papir, može se roditi skladna skladba.

Kao student Bruno je studirao, a nije po zraku lovio melodije. Jer, doći će vrijeme i za to. Kad jednom otvori slavine, gotovo da će nastati

poplava nota, ne nota koje ruše i potapaju nego nota koje oploduju i natapaju polje hrvatske i južnoslavenske glazbe. Malo će tko kod nas ovih posljednjih tridesetak godina ponuditi iz bašte svoga uma i srca toliko plodova, tako različitih i raznolikih kao naš slavjenik.

Ljubavlju kojom su njegovi profesori voljeli talentirane i još više marljive studente i on će takve birati, poticati i posebno voljeti. Uistinu, njegovi studenti su mu 'slaba točka'. Svaki trenutak koristi da im bude od koristi, bilo da je s njima na sletu ili šetnji, na skijanju ili kupanju.

Rođen u Trstu — uglavnom će živjeti u Zagrebu. Rado će se sjećati i dana u gradu pod Marjanom i dalekog Brazila i ... svaki novi kraj i krajolik rađa novi poticaj. On ne imitira, ne zapisuje pjesme i kola; on ne crta polja, brda, rijeke i mora. Sve ga to samo potiče, izaziva. Zato je tu *Suita iz Korkyre*, *Mediteranska simfonija*, *Simfionietta brasiliera*... »Kad sviram partiture ili čitam tuđe dobre skladbe, onda mi to razigra maštu i želim da se i ja okušam. Nejasno mi je otkuda dolaze melodije. Najčešće svoje melodije zviždim, i tek kad se svi oko mene uvjere da nije 'ukradena', onda je sasvim usvojim«.

Bruno Bjelinski

Voli djecu. (A tko ne voli djecu?) Piše za njih skladbe svake vrste; od malih skladbi do baleta i opera. Kao veliko nevino dijete zanosi se za *Pinocchia* i *Petera Pana*. I pjesme naših pjesnika ga izazivaju; pjesnici — više živi nego oni jučerašnji. A i tuđi, noviji i stariji. Prevodi i sam piše pjesme. I tako je naš maestro i dobar pravnik, i pjesnik, i, kažu, dobar crtač — i to karikaturist.

Kao vrlo osjećajan i osjetljiv reagira notama na događaje oko sebe, bilo da su to ratne strahote, smrt prijatelja ili ponovno otvaranje Hrvatskog narodnog kazališta. Ne traži jeftine efekte i trikove zato i ne kamuflira stvari, događaje i ljude. »Ne volim građane u šestinskom odijelu a ni narodnu glazbu u umjetničkoj obradi. Narodnoj glazbi u originalnom obliku se divim...« »Avangardiste ne podnosim. No, moderne klasike XX. st. volim...« »Glazba nema veze s nošenjem duge kose...«

Ničega što je ostvario, a ima toga mnogo i svake vrste, ne treba se stidjeti. Naprotiv! Sa svakim je instrumentom drugovao; s glasovinom najprije i najviše a onda s komornim sastavima i najrazličitijim orkestrima.